

atgādināts par tādu jau aizmirstu vai par literāru izdomu uzskatītu starptaru perioda tradīciju kā priekšvēlēšanu kari starp plakātu izlīmētājiem, cenšoties aizņemt izdevīgākās un pārskatāmākās vietas. Kā izrādījās, Jelgava šai jomā bija ne mazāk kareivīga kā Rīga. Aldis Barševskis stāstīja par to, kā Latvijas prese apskatīja vai, pareizāk sakot, izvairījās apskatīt baltvācu izceļošanu 1939. gada rudenī. Jelgavai, kur vācu minoritāte bija iespaidīgi pārstāvēta, tas nozīmēja nopietnu sociālu un kulturālu traģēdiju, lai arī drīz pienākušā kara un okupācijas dēļ sekas tā arī netika līdz galam apjaustas. Jelgava no izceļošanas neieguva neko un, lai ko arī rakstītu Ulmaņa prese, ļoti daudz zaudēja.

Par Zemgales iedzīvotāju ikdienas dzīves īpatnībām Otrā pasaules kara laikā referēja Edvīns Evarts, minot atsevišķus aspektus, kā Zemgales aktīvo kultūras dzīvi kara laikā un higiēnas prasību ievērošanas grūtības ikdienā. Iesākto tematiku ar dzīvu stāstījumu un interesantu skatījumu turpināja Juris Pavlovičs, kurš vairāk pievērsās pārtikas racionēšanas sekām Jelgavas iedzīvotāju ikdienas dzīvē, salīdzinot to ar situāciju tā laika Eiropā.

Sievietes lomu militārajā dienestā Zemessardzē 1991.–1999. gadā, balstoties uz atsevišķu Zemgales novada vienību piemēru, aplūkoja I. Pinte. Viņa uzsvēra sieviešu dažādo motivāciju un ieņemamos amatus, iestājoties Zemessardzē. Izmantojot bagātīgu fotogrāfiju materiālu, par Jelgavas Ģ. Eliasa vēstures un mākslas muzeja sadarbību ar Jelgavas Ā. Alunāna muzeju referēja M. Matise. Beidzamā šajā konferencē uzstājās T. Putna ar stāstījumu par muzejpedagoģiskās programmas “Pašvaldību vēlēšanas 20. gs. sākumā” teatralizāciju interaktīvajās nodarbībās, parādot gan jauniešu, gan pieaugušo interesi par dažādām vēlēšanu niansēm.

Pasākuma noslēgumā aktīvas sarunas un diskusijas risinājās jau aiz konferences zāles durvīm. Kā vienmēr, var tikai priecāties par iespēju apmeklēt Jelgavas muzeju un tikties ar tā darbiniekiem un konferences viesiem. Atliek vien, kā to dara angļi, novēlēt, lai šī diena atkārtos vēl daudzas reizes. Cerēsim uz to.

Edvīns Evarts, Juris Pavlovičs

VĀCU VIDUSLAIKU PIĻU APVIENĪBAS ZINĀTNISKĀS PADOMES SANĀKSME MARKSBURGĀ

Vācu viduslaiku piļu apvienība (*Deutsche Burgenvereinigung*) ir vecākā starpreģionālā pieminekļu aizsardzības iniciatīva Vācijā. 1899. gadā to izveidoja arhitekts – restaurators un viduslaiku piļu pētnieks Bodo Ebharts (*Ebhardt*), lai turpmāk novērstu piļu un citu aizsargceltņu, kā arī vēsturisku dzīvojamo ēku iznīcināšanu un nepareizi izprastu restaurēšanu. Jau nākamajā gadā pēc dibināšanas apvienība par simbolisku summu nopirka Marksburgas pili Reinas krastā pie Braubahas pilsētiņas, lai tur izveidotu savu sanāksmju vietu un specializētu nozares bibliotēku.

Lai popularizētu pētījumus par viduslaiku pilīm, 1899. gadā apvienība sāka izdot mēnešrakstu “*Der Burgwart*”, kas ar šo nosaukumu iznāca līdz 1959. gadam. Pēc tam tas tika pārveidots par žurnālu “*Burgen und Schlösser*”, kas kopš 2000. gada iznāk četras reizes gadā un kuru izdod Vācu viduslaiku piļu apvienības paspārnē izveidotais Eiropas piļu institūts (*Europäisches Burgeninstitut*).

Lai realizētu Vācu viduslaiku piļu apvienības mērķus saglabāt, pētīt un zinātniski pareizi restaurēt senos arhitektūras pieminekļus, ir izveidota tās Zinātniskā padome. Tajā ievēlēti apmēram 30 profesionāli piļu pētnieki – lielākoties vācieši, bet arī pārstāvji no kaimiņzemēm – Austrijas, Šveices, Ungārijas, Čehijas, Dānijas un Polijas. Zinātniskā padome regulāri organizē starptautiskas zinātniskas konferences par noteiktām tēmām un sagatavo rakstu krājumus, bet katru otro gadu Marksburgā notiek kolokvijs, kurā apspriež aktuālos jautājumus un noklausās jauno piļu pētnieku – maģistru un doktorantu referātus t.s. Jauniešu forumā (*Junges Forum*).

Vācu viduslaiku piļu apvienības Zinātniskās padomes kārtējā sanāksme Marksburgā notika 2010. gada 29.–31. janvārī. Tā kā jau vairākus gadus Zinātniskās padomes sastāvs tiek paplašināts, ievēlot tajā Vācijas tuvāko kaimiņvalstu piļu pētniekus, tad arī šoreiz sanāksmē bija lūgti piedalīties Vācu viduslaiku piļu apvienības izraudzīti divi padomes locekļu kandidāti. Katram no viņiem bija jānolasa pusstundu garš referāts par savu pētījumu tēmu. Viens no kandidātiem bija Vidussaksijā Leisnigā strādājošais restaurators Tomass Šmits (*Schmidt*), kas stāstīja par savu darbu arhitektūras pieminekļu restaurēšanā, sevišķi pievērsoties sienu gleznojumu atjaunošanai.

Otra kandidāte bija šīs informācijas autore Ieva Ose no Latvijas, kas savā referātā deva ieskatu Latvijas viduslaiku piļu izpētes vēsturē. Jāatgādina, ka Vācu viduslaiku piļu apvienība jau drīz pēc nodibināšanas uzsāka sadarbību ar tolaik Rīgā dzīvojušo piļu pētnieku Karlu fon Lēvisu of Menāru. Viņš jau 1901. gadā mēnešrakstā “*Der Burgwart*” publicēja rakstu par Livonijas piļu izpēti 19. gadsimtā, bet vēlāk līdz pat 1919. gadam vairākkārt rakstīja par mūsu pilīm un pilsdrupām. Kā pēc I. Oses referāta noklausīšanās izteicās vairāki Zinātniskās padomes locekļi, ilgstošā Latvijas okupācija un atšķirtība no vācu piļu pētniekiem diemžēl sekmējusi šī fakta piemiršanu, kā arī kavējusi savstarpēju kontaktu attīstību. Tāpēc ar lielu interesi tika uzņemta informācija gan par Latvijas viduslaiku piļu saglabāšanas grūtībām pēc Otrā pasaules kara, gan sasniegumiem plašajos izpētes darbos 20. gs. 60.–80. gados, gan pilīm veltītu publikāciju skaita pieaugumu pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas. Pēc referātu nolasišanas abi kandidāti tika ievēlēti par Vācu viduslaiku piļu apvienības Zinātniskās padomes locekļiem.

Zinātniskās padomes sanāksmes lielāko daļu aizņēma Jauniešu foruma referāti. Septiņi jaunie piļu pētnieki – vēstures, arheoloģijas, mākslas vēstures vai restaurācijas specialitātes maģistri vai doktoranti no Vācijas, Austrijas, Ungārijas un Čehijas ziņoja par sava zinātniskā darba pirmajiem nopietnajiem rezultātiem. Tā, piemēram, Miklošs Racs

(*Racz*) no Budapeštas apkopojis būvvēstures materiālus, veicis celtnu dokumentāciju un devis restaurācijas priekšlikumus Česnekas (*Csesznek*) pilsdrupu tālākai izmantošanai, Austrijas vēsturniece Klaudija Fellere (*Feller*) no Grācas bija apkopojusi arhīvos atrodamās ziņas par Tiroles augstmaņu izdevumiem piļu celtniecībā, čehu mākslas vēsturnieks Františeks Zāruba (*Záruba*) referēja par Kutna Horas pils arhitektūras izpētē iegūtajiem rezultātiem, Andreass Hummels (*Hummel*) deva Mellingenas pili pie Veimāras notikušo arheoloģisko materiālu izvērtējumu utt.

Vēl vienu referātu kopu – 10 dažāda garuma ziņojumus veidoja Zinātniskās padomes locekļi īsi priekšlasījumi par interesantākajiem pēdējo gadu pētījumiem un jaunajiem atklājumiem. Tā Tomass Kītreibers (*Kühreiber*) sniedza informāciju par projektu, kas saistīts ar 11.–14. gs. piļu pārvaldes izpēti, Kristofers Hermans (*Herrmann*) ziņoja par vāciešu un poļu kopīgi izveidoto fondu Ziemeļpolijas piļu restaurācijas veicināšanai, Tomass Bīterli-Valdfogels (*Bitterli-Waldvogel*) iepazīstināja ar Francijā veiktu eksperimentālu Gedelonas (*Guédelon*) viduslaiku pils būvēšanu, lai labāk izprastu toreizējos celtniecības paņēmienus, prof. Rolands Mellers (*Möller*) ziņoja par neparastas formas dakstiņu atradumiem un no tiem veidota jumta seguma restaurācijas iespējām, Tomass Morics (*Moritz*) referēja par keramikas atradumu arheometrisko pētījumu rezultātiem, Hanss Vilhelms Heine iepazīstināja ar Lejassaksijā veiktiem pilsvietu reljefa moderniem uzņēmumiem, Pēters Etels (*Ettel*) un Lūkass Verters (*Werther*) stāstīja par Bavārijā 10. gs. bijušām ungāru pilīm, bet Zinātniskās padomes priekšsēdis – arheologs un būvpētnieks Joahims Ceīne (*Zeune*) sniedza pirmo informāciju par Runkelas pils bergfrīda izpēti, kuras rezultātā izstrādāts detalizēts būvperiodu datējums. Ar dalītām jūtām sanāksmes dalībnieki uzņēma arhitektūras profesores un pašreizējās Ņelnes Doma būvmeistas Barabas Šokas-Verneres (*Schock-Werner*) stāstījumu par viduslaiku katedrāles pamatu caurlauzumu, lai izveidotu jaunu ieeju tūristiem.

Tā kā Jauniešu foruma referenti Marksburgā bija pirmo reizi un arī daļa Zinātniskās padomes locekļu vairākus gadus pili nebija apmeklējuši, tad sanāksmes dalībnieki ar interesi klausījās kastelāna Gerharda Vāgnera (*Wagner*) vadīto ekskursiju. Viņš iepazīstināja ar pils būvvēsturi 13.–15. gs., tās īpašniekiem līdz 19. gs., kā arī celtnu kompleksa atjaunošanu Bodo Ebharta vadībā laikā no 1900. līdz 1934. gadam, kad Marksburga restaurēta un iekārtota tādā izskatā, kāda tā varētu būt bijusi ap 1500. gadu. Tagad šī pils ir ne tikai Vācu viduslaiku piļu apvienības mājvieta, bet arī iecienīts tūrisma objekts – vienīgā nekad nesagrautā augstienes pils Vidusreinas apgabalā, kurā ir atjaunoti interjeri, bet nekad nav veikta romantisma laikā izplatītā pseidovēsturisku daļu būvēšana.

Vācu viduslaiku piļu apvienība ir atvērta sabiedriskā labuma organizācija, kurā var iestāties katrs interesents, kas maksā biedra naudu. Par apvienības rīkotajiem pasākumiem var uzzināt tās mājaslapā www.deutsche-burgen.org.